

במקום שואם, רחוק מ'שוב, מועברים מיצרכים

גלב המידבר
 עומדות המשאיות הערביות בתור. כולן נושאות מ ספרים ירדניים, וסמלים של חברות ערביות. הן באו לתל-אל-ח'יט שבכביש צדדי, המוביל מתבואס אל הירדן. התמונה צולמה ממכונית העורך, לאחר שגורש משם.

כללית, "קרוב" הוא גילה שהוא בא מיפו. לכן הוא יודע קצת עברית. אטיאט התברר שהוא יודע הרבה יותר מזה. על מפא"י ומפ"ם, על גולדה מאירסון שהפכה מאיר ("מדוע?"), על דיונגוף ורוקה, על 32 הקומות של מיג-דל-שלום. על רק"ח ומק"י ("מיקוניס, הוא ותיק מאד. אני זוכר אותו מלפני 35 שנים") על אל-יום, ועל העולם הזה.

פלאח וילד. הם הזמינו אותנו לבוא עימם, אל הבית היסגנו. אולי זו מלכודת? אולי מהכים לנו חיילי הגיון בצל העצים? אך לא היה נעים לסרב. הלכנו איתם. הם סיפרו, בערבית, כי יש כאן פרס גדול, והם באים כל יום משכם לעבדו. "איפה הגבול?" שאלנו. האישה הראה בתנועה כללית מורחה.

מאת אורי אבנרי

שתינו עוד מיקרח. אכלנו מילון מקורר. הכל מתיבת-קרח עתיקה, ואת הקרח הוא מביא עימו בכל יום משכם. "רוצים לראות עכשיו את הירדן?" שאל האישה לבסוף, מקץ שעה. צעדנו תריסר צעדים, לפתע, כמו במטה-קסמים, הנהר לפנינו.

ליד הבית, בתוך הפרס, המתין לנו איש בחולצה לבנה נקיה ומכנסים מגוהצים. הוא לחץ את ידנו, מבלי להציג את עצמו. היה ברור שזהו הבוס. על שולחן, בחוץ, בצל סוכה משורגה גפנים המתין לנו קנקר-זכוכית של מיקרח. שתינו אותם בצמא. הכל נראה רגוע, שלוו.

נתיב הירקנות לכנוו"ית

לא נהר, כי אם נחל. כארבעה מטרים רוחב, באמצע הפרס, ממול — חורשה סבוכה. שוב הרגשה של אינוחות. אחרי כל עץ יכול היה להמתין לגיונר כדי לחטוף אותו. מה עומק הנהר? כמטר.

עלי העצים ריששו. דיברנו באנגלית, בעברית ובערבית. האישה סיפר כי הוא משכם, וכי הפרס הוא שלו. המים נשאבים מן הירדן. סביבנו עובדים פועלים, חלקם בפרס, חלקם בכניית מבנה חדש ליד הישן. איפה הירדן? שוב תנועה

בלתי-מוויינות. שום חייל — שלנו או ירדני — לא נראה. לבסוף נפרדו שתי דמויות מן הארבעה ופסעו בצעדים איטיים לעברנו. בצל השרדה. חיכינו, עד שהתקרבו. "סעיהו!" ברכנו אותם לשלום. היו אלה

ה צריך להיות באיזושהו מקום
 "כאן", אמר הצלם. האישה בגשר דמיה אמר שזה שלושה קילומטר צפונה. הספידומטר של המכונית הראה שעברנו מאז שלושים קילומטר. ירד-עפר טובה יצאה מן הכביש מורחה, אל הירדן. מרחוק נראתה דרך המובילה מן הירדן אל ההרים של עמאן. כמו לאורך כל הכביש מגשר דמיה, היה הנוף צחיח ושומם. פה ושם היו כפרים נטושים, או כמעט-נטושים. פה ושם היו צינורות-מים ובארות, ובוסתן פורה. חוץ מזה נראה הכל כמת. החום היבש, שהעיק על הנוף כולו, היה הרוצח. ירדנו מן הכביש — כביש יריחו בית-שאן — ועלינו על דרך העפר. התקדמנו באיטיות, בזהירות, לעבר הנהר. מי יודע מי נמצא שם?

עמוסות, כדי לקבל אישור למעבר. כמה חיילים שומרים על הסדר המקום משמש גם כתחנת-מעבר לתושבי הגדה הרוצים לעבור, לצמי תות, לעבר-הירדן. לפני צאתם עליהם למלא סופס'הצהרה מתאים.

נקודת הביטוח
 שתי הבקתות משמשות כנקודת-ביטוח. הן עומדות בסדר חזק של כמה עשרות מטרים מן הירדן. כאן נעצרות המשאיות ה-

לפתע — שריקה חדה, מלמעלה. הוצאנו את ראשינו מבעד לחלונות המכונית, והסי תכלנו כלפי מעלה. שם, בראש גבעה תלול, לה, עמד אוהל-סיירים קטן ובוולס למרחקים, ולידו שני חיילים. "מה יש?" צעקנו. "אל תסעו הלאה, יכולים לירות עליכם!" הגיעה מלמעלה צעקה. החייל לא צעק מאיזה צד יירו עלינו. החנינו את המכונית לרגלי הגבעה, לגמנו לגימה חסכונית אחרונה מן התרמוס, ויצאנו ברגל מורחה, הצלם, כתבת ואני. הלכנו קילומטר, שניים. מימין ומשמאל: שלטי-אזהרה של שדות-מוקשים. שלוש-ארבע ביקתות עזובות. ליד הדרך — מחברת זרז קה של ליד ערבי, עם כל מיני חשבונות, שלושה כלבים עזובים נבחו בהתלהבות. הדרך התמשכה. והרגשה של אינוחות התגבשה ללבנו. אנחנו לבדנו. השטח ריק. לא יכולנו לעבור את הגבול בטעות, כי הגבול הוא הירדן. אך אולי זהו שטח-הפקר? מי שולט כאן — צה"ל או הירדנים? האם הן תצפית, מאחורינו, בראש הגבעה, היא הן נקודה האחרונה של ישראל? אחרי עיקול, נכנסה הדרך לפתע לשרדה של ברושים. היא הובילה לתוך פרס. בין העצים, גג לבן של בית לבן. היכן, לעזאזל, הגבול? "משהו זו שם!" קרא הצלם. הרמתי את המשקפת. על הדרך, כחמישים מטר לפנינו, כמעט חבויות בצל העצים, עמדו ארבע דמויות. הן לבשו כפיות.

בדרך הביתה, במשאית האחרונה — מסלולין של משפחה, העוזבת את השטח הישראלי. במשאית שלפניה — אבטיחים המיועדים לעמאן ולכנוו"ית. במשאית הנעות לפניה — תיבות של ירקות.

חור לפני הירדן
 התנועה במקום שומם זה היא עצומה. כל כמה זקות באות מש" איות מאזור שכם, בדרך לעמאן, וחזרות משאיות אחרות משם.

★ ★ ★
נהר בין העצים
 מרדנו כמו במערבון מסוג ג. אנחנו — שלושה אנשים, לרוחב הדרך, צופים אליהם. הם — ארבע דמויות, לרוחב הדרך, מסתכלות לעברנו. כך, מן הסתם, נגששו שני שבטים בימי האדם הקדמון, חשדניים, פוחדים איש מפני רעהו, מוכנים לברוח או להתקיף. הסתכלתי שוב במשקפת. הדמויות נראו